

retrospektivne izložbe (postavljena u hlebinskoj Galeriji naivne umjetnosti u jesen 2013. godine) naivnog slikara Dragana Gažija javila se Helena Kušenić. Ista je suradnica napisala prikaz retrospektive Mije Kovačića koja je otvorena u sklopu koprivničkih Podravskega motiva. Sadržaj 39. po redu *Podravskega zbornika* (iz 2013. godine) detaljno je prikazala Božica Anić. Ona je napisala i prikaz izložbe hrvatske knjige 18. i 19. stoljeća iz knjižnične zbirke starih i rijetkih knjiga Muzeja grada Koprivnice.

Petar Feletar autor je nekoliko prikaza novih izdanja. Jedno od njih je knjiga o polustoljetnoj povijesti farmaceutske tvrtke Belupo čiji je autor Dragutin Feletar (izdanje Belupa i Meridijana iz 2013. godine). Tu je i prikaz zbornika *Virje na razmeđu stoljeća* koji je Općina Virje izdala po sedmi puta. U rodnome Virju je 2013. godine, povodom svojeg 70. rođendana, Dražen Podravec objelodano svoja *Sjećanja – autobiografski zapisi jednog učitelja*. Dragutin Feletar prikazao je knjigu mađarske povjesničarke Anne Megyeri koja je istražila povijest znamenite obitelji arhitekata i graditelja koji su djelovali u gradovima jugozapadne Mađarske i sjeverozapadne Hrvatske (monografija je objavljena 2010. godine). Prikaz knjige Ivana Večenaja *O životu u Goli kroz dvjesto godina* koja je posthumno objavljena u godini autorove smrti, a koju je uredio Dragutin Feletar, izradio je Mario Kolar.

Hrvoje Petrić upoznaje čitatelje *Podravine* sa edicijom o marijaterezijanskim urbarima Varaždinske županije koju je pokrenuo Državni arhiv u Varaždinu 2011. godine. Iste je godine izdana uvodna studija Vide Pavliček, koja predstavlja prvi svezak, a prikazan je i drugi svezak o Donjopoljskome kotaru. Mladi suradnik Matej Ištvan priredio je iscrpni prikaz »zbornika radova sa znanstvenog skupa u povodu 80. obljetnice prof. dr. sc. Mire Kolar-Dimitrijević« koji nosi naslov *Mira Kolar i Podravina* (urednici Hrvoje Petrić i Dragutin Feletar), a u kojem su objavljeni referati podneseni na istoimenome znanstvenom skupu održanom u Koprivnici 2013. godine.

Smatram da je zadovoljena namjera uredništva u smislu teme broja jer je u objavljenim radovima nizina rijeke Drave doista obrađena od prapovijesnih vremena do današnjih dana. Na različite je načine opisana dravska nizina od istočne Slovenije do Kopačkog rita u Baranji. Radovi svjedoče da se o Dravi može pisati sa stajališta arheologije, gospodarske i političke povijesti, kulturne povijesti i povijesti svakodnevice, historijske imagologije, znanosti o prometu i zaštite okoliša. Ono što povezuje sve radove jest doprinos poznavanju različitih oblika suživota stanovništva s rijekom Dravom i njenim utjecajem na svakodnevni život ljudi u prošlosti.

Nikola CIK

PODRAVINA, ČASOPIS ZA MULTIDISCIPLINARNA ISTRAŽIVANJA, VOL. XIII., BROJ 25, KOPRIVNICA, LIPANJ 2014., STR. 1-232

S obzirom da je u lipnju 2014. godine, u 13. godini izlaza, objavljen 25. (rekli bismo jubilarni) broj časopisa za multidisciplinarna istraživanja *Podravina*, bila je to prilika urednicima Dragutinu Feletaru i Hrvoju Petriću za kratku rekapitulaciju značenja ovog časopisa što su iznijeli u svojem predgovoru. Tom je prilikom ukazano i na novost da se Izdavačkoj kući Meridijani i Povijesnom društvu Koprivnica kao suizdavač pridružilo Sveučilište Sjever iz Koprivnice. U ovom je broju objavljeno 12 radova, 18 prikaza, a ukupno se angažiralo 23 suradnika i suradnika.

Temi o zlatarstvu na rijekama Dravi i Muri, koja je odavno prisutna u radovima o prošlosti Podravine, sada su u radu »Zlato u Dravi i Muri – geološka geneza i mineraloška analiza« (Str. 7-18) pristupili Vladimir Bermanec i Ladislav Palinkaš sa Prirodoslovno-matematičkog fakulteta (Mineraloško-petrografski zavod) te Marin Šoufek i Vladimir Zebec iz Hrvatskog prirodoslovnog muzeja. Oni pišu o zlatarstvu kao jednom o najstarijih oblika rudarenja za razvoj kojeg su postojali dobri preduvjeti s obzirom da su rijeke Drava i Mura bogate zlatom kao i drugim plemenitim materijalima i mineralima što objašnjavaju prisutnošću spomenutih materijala u Alpama odakle ga ove rijeke nose. Iako je zlatarstvo bilo relativno jako razvijena gospodarska djelatnost, autori upozoravaju da druge vrijedne sirovine koje

se nalaze u nanosima Drave i Mure do sada nitko nije eksploatirao. Tekst prati 18 fotografija od kojih se većina odnosi na prikaze gotovo zaboravljene tehnologije ispiranja zlata na Dravi i Muri.

Lučka Lorber i Igor Žibera sa Odsjeka za geografiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mariboru autori su rada »Evropska kmetijska politika in strukturne spremembe kmetijskih gospodarstev v Podravju v obdobju 2002 – 2012« (str. 19-44) u kojem im je cilj predstaviti specifičan razvoj europske poljoprivredne politike. Europska unija je, naime, suočena s različitim stupnjem razvijenosti pojedinih zemalja pri čemu je sektorska politika zamijenjena onom teritorijalnom. Autore zanima kako su novi pristupi u europskoj poljoprivrednoj politici utjecali na promjene poljoprivrednih gospodarstava u slovenskoj regiji Podravje. Zato pišu općenito o europskoj poljoprivrednoj politici, demografskim promjenama u spomenutoj regiji, promjenama korištenja zemljišta u desetogodišnjem razdoblju (2000.-2012.) i promjenama u strukturi velikih poljoprivrednih gospodarstava. Svi su podaci zorno prikazani i na gotovo 20 slikovnih priloga (karte) i desetak tablica.

»Cestovna infrastruktura Međimurske županije s prijedlozima razvitka« (str. 45-62) još je jedan u nizu radova Gorana Kosa, Dubravka Milojevića i Petra Feletara, stručnjaka za turizam i promet, koji ovoga puta detaljno analiziraju prometnu cestovnu infrastrukturu u Međimurju. Autori razvoj prometne mreže u Međimurskoj županiji vide u izgradnji novih prometnica i drugih objekata pri čemu bi cilj bio postići funkcionalnost i ekonomsku učinkovitost prometnog sustava u županiji, povećanje sigurnosti sudionika u prometu i zaštita okoliša od štetnih utjecaja prometa. Pri analizi sadašnjeg stanja u obzir uzimaju dosadašnje planove za razvoj i demografsko stanje u Međimurju. Konkretni prijedlozi su raspoređeni po etapama i prioritetima te zorno prikazani na nekoliko karata na kojima je ucrтана predložena cestovna mreža u različitim dijelovima Međimurja.

Student povijesti iz Đurđevca Nikola Cik autor je prethodnog priopćenja »Izvođenje i realizacija prve faze projekta 'Đurđevac 1868. godine: rekonstrukcija demografskog i urbanog razvoja grada Đurđevca u XIX. stoljeću'« (str. 63-76) na kojem sa suradnicima radi od 2011. godine, a s ciljem pokušaja objedinjavanja dostupnih podataka o demografskoj slici Đurđevca kroz prošlost i zornog prikazivanja razvoja naselja i smislu raspodjele zemljišnih čestica i objekata. Kao glavni izvori za istraživanje koriste se matične knjige i katastarski planovi. Pošto je čitav projekt podijeljen na nekoliko faza, ovdje je riječ o izvještaju i prezentiranju rezultata nakon realizacije prve faze. Kao prilog radu objavljen je rekonstruirani popis kućnih brojeva u Đurđevcu 1868. godine, građevinskih katastarskih čestica i njihovih vlasnika (prezimana) što predstavlja bazu za daljnja istraživanja.

Iz Đurđevaca se ponovno javlja i Vladimir Miholek s tekstem »Đurđevečki mlinovi na parni i ostale vrste pogona s kraja 19. i prve polovice 20. stoljeća« (str. 77-100) koji zapravo predstavlja nastavak priče o mlinarstvu u đurđevčkom kraju od doba kada su u upotrebi bili samo mlinovi i vodenice pokretani snagom vode pa do kraja rada Braunovog mlina 1960. godine. Veći dio teksta se odnosi na povijest paromlina koji je bio u vlasništvu poznate đurđevečke židovske obitelji Braun. Mlin je radio i nakon stradanja njegovih prvotnih vlasnika, no ne zadugo jer je izgorio u požaru 1960. godine. Miholek piše i o drugim mlinovima koji su radili u Đurđevcu u spomenutom razdoblju, a koji su često mijenjali vlasnike. Tekst je popraćen s mnogo slikovnih priloga, uglavnom preslika fotografija i izvornih dokumenata. Sada bi bilo korisno vidjeti rad u kojem bi bilo opisano mlinarstvo na području Đurđevca u posljednjih pola stoljeća pa bi doprinos poznavanju ekonomske prošlosti toga grada bio potpuniji.

Silvije Jerčinović s Visokog gospodarskog učilišta u Križevcima napisao je rad »Neki aspekti poticanja marketinške učinkovitosti kod malih i srednjih poduzeća kroz implementaciju načela održivosti na području Kopriivničko-križevačke županije« (str. 101-111). Autor propituje primjenu održivosti kao marketinškog alata u malim i srednjim poduzećima u spomenutoj županiji želeći ukazati na korist koju poduzećima donosi takav pristup. Zbog toga opisuje veze održivog razvitak i koncepta marketinga, a podatke za istraživanje je prikupio pomoću anketnog upitnika na koji su se odazvali predstavnici oko 23% malih i srednjih poduzeća s područja županije. Rezultati istraživanja su detaljno objašnjeni i prikazani u tablica s postocima i prosječnim ocjenama.

U radu »Uloga marketinga u razvoju kulturnog turizma u Hrvatskoj« (str. 112-128) Damir Demonja i Tatjana Gredičak kritički propituju dosadašnju razinu razvijenosti hrvatskog kulturnog turizma s nagla-

skom na marketinškom pristupu turističke valorizacije kulturne baštine. Iz rada saznajemo da je potreba za razvojem kulturnog turizma prepoznata od strane nadležnih institucija na državnoj razini jer je kultura velik turistički potencijal i lukrativan resurs. Svojedobno su u zemlji stvoreni kvalitetni preduvjeti za procvat kulturnog turizma, a proučavajući dvije ključne strategije autori zaključuju da nisu bile posve učinkovite i da je mnogo toga zamrlo što se osjeća i kroz osrednje zadovoljstvo turista. Autori su željeli staviti naglasak na potencijale za razvoj kulturnog turizma koje ima kontinentalna Hrvatska.

Na prethodni se rad tematski nadovezuje rad Ivice Zvonara s Odsjeka za povijesne znanosti HAZU pod naslovom »Prilog poznavanju kulturne baštine u Šemovcima« (str. 129-140). Autor podsjeća na elemente kulturne baštine koji se nalaze u ovome podravskom naselju, te ih stavlja u odgovarajući povijesni i prostorni kontekst. Time zapravo potiče na pokušaj iskorištavanja opisanih turističkih potencijala i razvoj kulturnog turizma u ovome dijelu Podravine. Priložene preslike starih razglednica Šemovaca potvrđuju da su vrijedni kulturni spomenici u tome selu bili prepoznati i ranije i kao takvi bili predstavljani.

Filip Škiljan i Dragutin Babić s Instituta za migracije i narodnosti autori su znanstvenog rada »Romi u Podravini i Međimurju i uključenost u hrvatsko društvo: od predrasuda i stigmatizacije do socijalne distance i diskriminacije (empirijsko istraživanje – intervjui)« (str. 141-159). Autore u vremenskom smislu zanima položaj romskog stanovništva u posljednjih nekoliko desetljeća odnosno na početku XXI. stoljeća, a u prostornom smislu proučavaju područje Međimurske, Koprivničko-križevačke i Varaždinske županije, odnosno Podravinu i Međimurje (konkretno 14 romskih naselja). Detektiran je stalni porast broja Roma, no u obzir treba uzeti etnomimikriju koja je očita pri izjašnjavanju na popisima stanovništva; tako primjerice, podaci pokazuju da 2001. godine u gradu Đurđevcu nije bilo Roma (što, naravno, nije istina), a u popisu 2011. godine ih je zabilježeno 309. Kako sami Romi doživljavaju svoj položaj u današnjem društvu istraživači su doznali metodom intervjua (23 ispitanika) pri čemu su pitanja ukalupljena u 5 socioloških kategorija, a zahvaćen je i fenomen »Drugoga« u društvenom smislu.

Mario Kolar sa Sveučilišta Sjever predstavio se radom »Kajkavsko proljeće – (re)afirmacija kajkavske književnosti i kulture u vrijeme Hrvatskog proljeća« (str. 160-172) u kojem propituje revitalizaciju kajkavskog kulturnog identiteta u pozadini političkih previranja između 1968. i 1971. godine u koje smješta tzv. kajkavsko proljeće. Njegovanje regionalne kulture pri čemu je lokalni jezik služio za umjetničko stvaranje bilo je onodobni trend. Evidentni procvat kajkavske književnosti i kulture Kolar proučava po različitim kajkavskim regijama: od Međimurja (gdje je zabilježeno najintenzivnije oživljavanje kulturnog života u sjeverozapadnoj Hrvatskoj), preko Hrvatskog Zagorja, varaždinskog i zagrebačkog kraja, te napokon do Podravine gdje spomenuti procvat povezan sa slikarstvom (hlebinska škola naivne umjetnosti).

Mlada povjesničarka Ivana Šupljika predstavila je rezultate dijela istraživanja koje je provela prilikom izrade diplomskog rada u radu koji nosi naslov »Gospodari Križovljan-grada: povijest obitelji Vragović s posebnim naglaskom na posljednjeg člana Kristofora i njegov posjed u Križovljanu (1724. – 1725.)« (str. 173-196). Obitelj Vragović spada u red srednjovjekovnog plemstva koja je obitavala u Varaždinskoj županiji, a najbrojniji su izvori upravo o posljednjem članu obitelji koji je umro u prvoj četvrtini XVIII. stoljeća. Autorica je na temelju arhivskih izvora nastojala sistematizirati i revidirati dosadašnje spoznaje i napraviti ekonomsko – historijsku analizu križovljanskog posjeda. Stoga piše o podrijetlu obitelji (problematizira nastanak prezimena), razvoju i ulozi obitelji u XVI. stoljeću, sudbini posljednjeg izdanka i same obitelji. Poseban doprinos predstavlja prikaz Križovljana i Maruševca kao dvaju obiteljskih uporišta, podaci o ekonomskom stanju imanja i njegovih podložnika u trenutku smrti baruna Kristofora, posljednjeg Vragovića.

Više od 260 jedinica čini tekst »Regesta za povijest Koprivnice 1602. – 1715. (izbor)« (str. 197-210) koje je pripremio Hrvoje Petrić za razdoblje dulje od jednog stoljeća (konkretno od 1602. do 1715. godine). Riječ je dokumentima koji su nastali u habsburškim prijestolnicama (Graz, Beč, Prag, Bratislava), hrvatskim gradovima (Koprivnica, Varaždin i Zagreb) i rjeđe u nekim drugim mjestima. Osim što nabrojani izvori predstavljaju građu za proučavanje prošlosti Koprivnice, u njima se nalaze podaci i za druga naselja u Podravini.

I za ovaj su broj *Podravine* prikaze novih knjiga, časopisa i znanstvenih skupova pripremili već redoviti autori. Petar Feletar napisao je prikaz knjige posvećene 60. godišnjici osnivanja i rada Muzeja

Međimurja u Čakovcu čiji je urednik Vladimir Kalšan, kao i knjige Franje Martineza »Putovanja Gornjeg Međimurja. Putopisni prirodoslovno-povijesni prikaz.« Isti je napisao prikaz 43. međunarodnog kulturno-povijesnog simpozija – Mogersdorf koji je održan u Koprivnici od 2. do 5. srpnja 2013. godine, a tu je i detaljni prikaz zbornika »Demografija u Hrvatskoj« koji je objavljen nakon znanstvenog skupa održanog u čast 75. godišnjice života i 50 godina rada naše uvažene akademkinje Alice Wertheimer Baletić.

U Čakovcu je 2014. godine izdana i knjiga »Iz pepela čakovečke sinagoge« (autor povjesničar Branimir Bunjac) koja pridonosi poznavanju prošlosti Židova u Međimurju, kako to tvrdi autor prikaza Dragutin Feletar. Najrealnijom sintezom stvaranja hrvatske države u svojem prikazu Dragutin Feletar ocjenjuje knjigu »Ostvarenje hrvatske države. Od pojave višestranačja 1989. do nastanka samostalne međunarodno priznate i teritorijalno cjelovite Republike Hrvatske« koju je 2013. godine objavio Nevio Šetić. Dragutin Feletar je prikazao i »Hrvatski kajkavski kolendar« za 2014. godinu, zatim knjigu kritika, prikaza i osvrtu »Nuspojave čitanja« za koju je autor Mario Kolar dobio književnu nagradu »Ivan Vitez Trnski«, te 72. broj časopisa *Croatica Christiana periodica* iz 2013. godine.

Mira Kolar-Dimitrijević izradila je detaljan prikaz 15. broja časopisa Povijesnog društva Križevci *Cris*. Godine 2013. objavljene su dvije imponantne knjige koje predstavljaju autobiografiju Ivana Goluba (»Običan čovjek«) i izbor iz njegova pjesničkog opusa (»Pohod milosti«). Obje knjige prikazao je Mario Kolar. Petra Somek napisala je prikaz knjige »Zableni zvoni – djelići baštine Peteranca« čija je autorica Marina Njerš, članica Udruge žena Peteranec. Matej Išvan izradio je detaljne prikaze dviju monografija objavljenih 2014. godine; prva je o Osnovnoj školi Molve čiji je urednik Ivan Jaković, a druga o Župi svetog Luke evanđelista u Kalinovcu koju je uredio tamošnji župnik vlč. Mladen Gorupić.

Uz prikaz najnovije knjige Ranka Pavleša »Podravina u srednjem vijeku – povijesna topografija srednjovjekovne Gornje Komarnice (ludbreška, koprivnička i đurđevečka Podravina), Nikola Cik je prikazao i tri knjige koje su tijekom 2012. i 2013. godine objavljene u Đurđevcu. Riječ je o monografiji đurđevečke osnovne škole koju potpisuju Marijan Vinković i Nikola Vuković, zatim knjiga Ivana Hodalića o povijesti đurđevečke Podravine, te knjiga o usponu i tragediji đurđevečke obitelji Braun koju je napisao Zdravko Šabarić.

Nikola CIK

Ekonomska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Volumen X. / Broj 10
Zagreb - Samobor 2014.
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR - 10000 Zagreb
tel.: +385/1/4092-148, fax: +385/1/4092-879
sites.google.com/site/ekoekohist/

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnici / Co-publishers:

Međunarodni istraživački projekti: »Triplex Confinium - Hrvatska višegraničja u euromediterranskom kontekstu« (voditelj prof. dr. sc. Drago Roksandić) i Triplex Confinium - »Hrvatska riječna višegraničja« (voditeljica: prof. dr. Nataša Štefanec) Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Glavni i odgovorni urednik / Editor-in-chief:

Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin, Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić - predsjednik (Zagreb), Daniel Barić (Le Havre-Pariz, Francuska), Slaven Bertoša (Pula), Zrinka Blažević (Zagreb), Tatjana Buklijaš (Auckland, New Zealand), Goran Đurđević (Požega), Josip Faričić (Zadar), Borna Fürst Bjeliš (Zagreb), Boris Golec (Ljubljana, Slovenija), Hrvoje Gračanin (Zagreb), Paul Hirt (Tempe, SAD), Andrej Hožjan (Maribor, Slovenija), Halil Inalcik (Ankara, Turska), Egidio Ivetic (Padova, Italija), Silvije Jerčinović (Križevci), Karl Kaser (Graz, Austrija), Isao Koshimura (Tokio, Japan), Marino Manin (Zagreb), Christof Mauch (München, Njemačka), Kristina Milković (Zagreb), Ivan Mirnik (Zagreb), Mirjana Morosini Dominick (Washington D.C., SAD), Géza Pálffy (Budimpešta, Mađarska), Daniel Patafta (Zagreb), Hrvoje Petrić (Zagreb), Lajos Rácz (Szeged, Mađarska), Gordan Ravančić (Zagreb), Marko Šarić (Zagreb), Mladen Tomorad (Zagreb), Jaroslav Vencalek (Ostrava, Češka), Milan Vrbanus (Slavonski Brod, Zagreb), Frank Zelko (Burlington, VT, SAD), Zlata Živaković Kerže (Osijek), Ivana Žebec Šilj (Zagreb)

Prijelom / Layout:

Saša Bogadi

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić

ISSN 1849-0190 (Online)

ISSN 1845-5867 (Tisak)

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2014.

Adresa uredništva / Mailing adresss:

Hrvoje Petrić (urednik)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: hrvoje.petric@ffzg.hr
ili Vinka Vošickog 5, HR-48000 Koprivnica

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH i Koprivničko-križevačke županije

Na naslovnici / Cover:

Idrija prema Valvasorovoj Topografiji Kranjske iz 1679.

Ekonomsku i ekohistoriju referiraju:

CAB Abstracts

HISTORICAL ABSTRACTS, ABC CLIO Library, Santa Barbara, California, USA

AMERICA: HISTORY AND LIFE, Washington, USA

JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE (JEL), Pittsburgh, USA

CENTRAL AND EASTERN ONLINE LIBRARY, Frankfurt am Main, Deutschland

ECONLIT - AMERICAN ECONOMIC ASSOCIATION, Nashville, USA